

TOKRAJÄRVEN TALOUSALUEEN KYLÄSUUNNITELMA

2005

Tokrajärven kylätoimikunta, Vaara-Karjalan Leader ry, Maaseudun sivistysliitto,
Pohjois-Karjalan kylät ry ja Ilomantsin kunta

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....	2
Työskentelytapa.....	2
Yleistä Tokrajärven talousalueesta.....	3
Kylän henki ja osaaminen.....	3
Kylän tulevaisuuden vaihtoehdot, tavoitteet ja maailmanmenon vaikutus kylään	4
Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkatekijät.....	4
Ongelmat ja unelmat.....	6
Tokrajärven kehittämissuunnitelmat.....	6
Lopuksi.....	7

Johdanto

Ilomantsin kunnan Tokrajärven talousalueen kyläsuunnitelmailtojen tavoitteena oli laatia suunnitelma, joka avaisi kylän tämän päivän tilanteen heikkouksineen, vahvuuksineen, ongelmineen ja mahdollisuuksineen. Tavoitteena oli myös löytää toimenpiteitä, joka vastaisivat kylän kehittämistarpeisiin.

Tokrajärven talousalueen kyläsuunnitelmaillat alkoivat Ilomantsissa järjestetyssä kymmenen kylän yhteisessä tiedotustilaisuudessa 22.9.2004. Varsinainen kyläsuunnitelman teko aloitettiin 5.10.2004. Tämän lisäksi vuonna 2004 kokoontumisia oli neljä. Kuudes kerta, jolloin kyläsuunnitelma koottiin lopulliseen muotoonsa, toteutui tammikuun 12. päivänä 2005. Kaikki illat järjestettiin Lylykosken koululla.

Kyläiltojen vetäjänä toimi hankes sihteeri ja tiedottaja Tarja Partanen Pohjois-Karjalan kylät ry:stä, jolta Maaseudun sivistysliitto osti tämän palvelun.

Kyläsuunnitteluiltoihin kutsuttiin kaikki alueen asukkaat jokaiseen talouteen jaettavalla kirjeellä sekä Pogostan Sanomien lehti-ilmoituksella. Lisäksi illoista tiedotettiin sanomalehti Karjalaisen Minne mennä –palstalla ja Pohjois-Karjalan radion Menovinkeissä.

Tokrajärven kyläsuunnitelman tekoon osallistui kaikkiaan 36 henkilöä, joista naisia oli 20 ja miehiä 10. Alle 30-vuotiaita mukana oli viisi. Keskimäärin illoissa oli mukana 12 henkilöä.

Kyläsuunnitelma on laadittu kyläläisten itsensä työstämän aineiston pohjalta ja heidän kanssaan yhteistyössä. Näin ollen suunnitelma heijastaa heidän omia näkemyksiään ja tarpeitaan alueen kehittämiseksi.

Suunnitelma sisältää toimenpiteitä, jotka kyläläiset pystyvät tekemään itse ilman ulkopuolista apua. Lisäksi suunnitelmasta näkyvät sellaiset toimenpiteet, joiden toteuttamiseen tarvitaan myös joko ulkopuolista rahoitusta tai sekä rahoitusta että ulkopuolisia toimijoita.

Työskentelytapa

Työskentelytapana käytettiin *Tulevaisuuden Verstas* –menetelmää, joka koostuu kyläanalyysistä, synkistely- ja ideointivaiheesta sekä todentamivaiheesta. Ensimmäisellä kerralla työskentelyn aluksi esiteltiin Tulevaisuuden Verstas työmenetelmänä. Sen jälkeen analysoitiin kylän henkeä ja ilmapiiriä sekä pohdittiin kyläläisten osaamista taitopuun avulla, listattiin merkittäviä kohteita ja rakennuksia.

Toisella kerralla arvioitiin kylän vahvuuksia ja heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkakuvia nelikenttäänalyysin keinoin. Synkistelyvaiheessa kartoitettiin ongelmia ja kehittämisesteitä seinäpaperityöskentelyn avulla; lisäksi äänestettiin, mitkä ongelmat ja este ovat suurimmat.

Ideointivaiheessa olimme ”miljonäärejä” vailla ongelmia. Tavoitteena oli kirjata seinäpapereille mahdollisimman suuri määrä haaveita, ideoita, joista voisi työstää toteuttamiskelpoisia toimenpiteitä. Pohdittiin myös kylän tulevaisuuden vaihtoehtoja ja maailmanmenon vaikutusta niihin. Ideat, samoin kuin ongelmatkin, jaettiin eri aihepiireihin.

Todentamisvaiheessa työstettiin aiemmin aihepiireihin ryhmiteltyjä ideoita ja ongelmia siten, että niistä valittiin ne, joita voidaan kehittää edelleen. Laadittiin kehittämissuunnitelmat, joissa määriteltiin toimenpiteet esteiden poistamiseksi ja keinot hankkeen toteuttamiseksi, vastuutahot ja aikataulut toimenpiteille.

Yleistä Tokrajärven talousalueesta

Tokrajärvi sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Ilojoen kunnan keskustasta Enoon päin. Tokrajärven talousalueeseen kuuluu useampi kylä: Tokrajärvi, Kakonaho, Huhmarisvaara, ja osa Sonkajaa. Kylätoimijoina yhdistää Tokrajärven kylätoimikunta.

Alueella on noin 200 asukasta; savuja on 100, joista 90 kuuluu ympärivuotisiin asumuksiin. Tokrajärven talousalueelta löytyy moninaista yritystoimintaa. Siellä on mm. saha, höyläämö, konekorjaamo, koneurakoitsijoita, hoitokoti ja maatiloja. Kouluja siellä on neljä: Tokrajärvellä, Huhmarisvaaralla, Seulavaaralla ja Lylykoskella, joka on ainoa toimiva koulu. Siinä on noin 26 oppilasta. Muilla entisillä kouluilla on muuta toimintaa.

Kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita ovat Aaron piha, puiset panssarivaunuesteet ja Karsikkovaara, joka lienee muinainen hautausmaa-alue. Luontokohteita ovat Koitajoki, Pohjapato ja rauhoitettu Viitasuo. Koulujen lisäksi tärkeitä rakennuksia kyläläisille ovat metsästysmaja, entinen kauppa ja grillikatokset Lylykoskella, Petäjäkankaalla ja Kangaskoskella.

Kylän henki ja osaaminen

Kylätoimikunnan lisäksi alueella toimii useita yhdistyksiä: kalastuskunta, martat, maamiesseura, SPR:n paikallisyhdistys, raittiusyhdistys ja metsästysseura. Yhdistykset tekevät yhteistyötä ja ne ovat saaneet paljon aikaiseksi. Yhteisiä tapahtumia on useita. Kylällä järjestetään grilli-iltoja, rantakalailtoja, mäkipäivät, kevätjuhla, kesän avaus, joulurauhan julistaminen, erilaisia talkoita ja myös teatterimatkoja.

Tokrajärvellä on hyvä henki. Kyläläiset pitävät yhteyttä toisiinsa ja naapuriavun saaminen ei ole vaikeaa. He tapaavat toisiaan eri tapahtumissa ja kaupalla sekä käyttävät toistensa palveluja. Yhteistoimintaa, jota voisi vielä lisätä, haittaa hieman kylän hajanaisuus – kyläkeskustaa ei ole. Myös nuoria haluttaisiin saada lisää mukaan toimintaan.

Osaaminen kylällä on monipuolista. Jo hyvä henki kyläläisten kesken kertoo hyvistä sosiaalisista taidoista, ulospäin suuntautuneisuudesta, yhteistyökyvystä ja toisten auttamisesta. Yhteistyötä tehdään niin seuratoiminnan parissa kuin arkisissa askareissa – kyläläiset esimerkiksi lainaavat toisilleen työkoneita.

Moninainen harrastustoiminta on vilkasta. Liikunnalle on tarjolla paljon mahdollisuuksia. Kylällä voi harrastaa jumppaa, rullaluistelua, hiihtoa, yleisurheilua, – myös tanssikursseja järjestetään. Ympäröivä luonto tarjoaa mahdollisuuksia muun muassa kelkkailulle, metsästykselle ja kalastukselle. Kyläläisten osaamiseen kuuluvat erilaiset kädentaidot kuten käsityöt ja puutyöt, rakennustaidot, remontointi ja viinin teko

Myös kulttuuriin liittyvää osaamista Tokrajärveltä löytyy. Siellä on perinнемuseo, kyläläiset näyttelevät, harrastavat musiikkia, kuvataiteita ja kirjoittamista, tekevät yhdessä teatteriretkiä.

Kylän tulevaisuuden vaihtoehdot, tavoitteet ja maailmanmenon vaikutus kylään

Visio kylän *tulevaisuudesta* 5-10 vuoden kuluttua on pääsääntöisesti toiveikas. Tokrajärven uskotaan olevan vireä, elinvoimainen kylä, jonka asukasmäärä kasvaa ja jossa on useita uusia yrityksiä muun muassa matkailualalla – kylästä on tullut matkailukohde. Myös nykyiset yritykset toimivat edelleen ja niitä kehitetään. Nuoria on kylällä ja koulu toimiva. Tosin esitettiin myös epäileviä mielipiteitä: Tokrajärvi olisikin autio, pusikoituva kylä.

Kyläläisten päämäärät tukevat myönteistä tulevaisuuden ajattelua. *Tavoitteeksi* asetettiin, että Tokrajärvi säilyy elinvoimaisena ja niin vetovoimaisena, jotta omat lapsetkin haluavat jäädä sinne asumaan. Ihmisten yhteistyö lisääntyy. Peruspalvelut löytyvät kylältä ja tieyhteydet ovat hyvät. Kaikenikäisille löytyy virikkeitä. Työpaikat pysyvät ja lisääntyvät. Tokrajärvi pysyy Ilomantsissa – kuntaliitoksille sanottiin ei.

Vaikka Tokrajärvi sijaitseekin jossain mielessä syrjässä, *maailmanmeno* vaikuttaa myös sen kehitykseen. Vaikutukset koettiin lähinnä uhkaavana. Öljyn ja sähkön hinnan muutokset (korotukset) vaikeuttavat asumista (talojen lämmitys, pitkä automatka omaan ja naapurikuntien kuntakeskukseen). Rajan aukeaminen itään, Venäjän ydinvoimalat ja saasteet vaikuttavat kielteisesti kylän tulevaisuuteen. Myös Euroopan Unioni on uhkakuva. Muuttoliikkeen vaikutus toimii kahtalaisesti: toisaalta kylältä muutetaan pois, mutta kylästä aikoinaan pois muuttaneet palaavat takaisin.

Vahvuudet ja heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkatekijät

Kun Tokrajärven talousalueen vahvuuksia ja heikkouksia sekä mahdollisuuksia ja uhkatekijöitä käsiteltiin, kävi ilmi, että myönteisiä piirteitä on enemmän kuin kielteisiä. Monet asiat pystyttiin kirjaamaan tosilleen vastakkaisiin ryhmiin – *sama asia voi* siis *edistää ja jarruttaa* kylän kehittymistä. Tällaisia asioita olivat mm. Pamilon voimalaitos, luonnonsuojelu ja Suomen ja Venäjän mahdollinen viisumivapaus.

Vahvuuksia ja samalla mahdollisuuksia ovat esimerkiksi puhdas luonto, kyläläisten moninainen osaaminen ja yrittäjien kohtuullisen hyvä työllisyystilanne sekä nuoret perheet. *Heikkoutena* koetaan kaupan ja postin puuttuminen, huono julkinen liikenne ja se, että useissa eri järjestöissä on samat toimijat eikä nuoria perheitä saada mukaan kylän asioihin. Kylän kehittymisen *uhkatekijöiksi* nousevat väestön vanheneminen, koulun tulevaisuus ja huono työtilanne (ks. nelikenttäanalyysi seuraavalla sivulla).

Tokrajärven talousalueen nelikenttäänalyysi:

Vahvuudet	Heikkoudet
<p>raitis ilma, puhtaat kalavedet, puhdas luonto oma rauha/hiljaisuus, naapurisopu (hyvä), talkoapu retkeilymahdollisuudet hyvät metsästysmaja ja grillikatokset koulu, kirjastoauto, kansalaisopiston jumppapiirit siedettävä matka Ilomantsiin, Joensuuhun, Enoon, suhteellisen. nuoria perheitä paljon, kylältä löytyy monenlaista osaamista, hyvä päätie, yrittäjillä kohtuullisesti töitä laajakaista toimii osassa kylää, ajoittain</p>	<p>laajakaista ei toimi hajanainen kylä, ei selvää keskustaa ei kauppaa, ei postia, ei taksia nuorten perheiden passiivisuus kylän asioihin yhdet ja samat toimijat joka puljussa → väsyminen puhalletaanko tarpeeksi yhteen hiileen? yhdistyksiä on useita, mutta suurimmassa osassa jäsenmäärät pieniä, jäsenet samoja ja ikääntyviä huono julkinen liikenne vähän nuorisoa</p>
Mahdollisuudet	Uhkatekijät
<p>Pamilon voimalaitos -> sähköä koko kylälle luonto kylältä löytyy monenlaista osaamista useamman kuntakeskuksen läheisyys tyhjästä taloista asuntoja muuttajille hoiva- ja aputyössä potentiaalisia työpaikkoja nuorempia ja uusia jäseniä toimintaan ja yhdistykseen mukaan metsästysmajaa voisi hyödyntää enemmän, samoin Louhelaa (Tokrajärven entistä koulua), kun omistaja Raisa Vennamo on paikalla Omavaraisuus / luonnontuotteet lähellä ja saatavilla kasvimaa, marjanviljely, lampaiden kasvattaminen, vuohet, hanhet ratsastustallin perustaminen (puuttuu kylältä), myymäläautolle tarvetta metsämaa siirtyy Metsähallitukselle ja suuryrityksille Koitajoki, Aaron piha jäätökauden jäljet (Ilomantsin ainoa selvät jäljet) kelkkareitti pitäisi saada pystyyn – epävirallisesta virallinen – parantaisi Käenkosken matkailua puinen panssarieste (ainoa) – asia etenemässä maatalousyrittäjien toiminnan / yleensä yritystoimin- nan / matkailun kehittäminen – Hemmola (vanha tupa) luonnonsuojelu Suomen ja Venäjän mahdollinen viisumivapaus</p>	<p>Pamilon voimalaitos (Wattenfall omistaa) saasteet rajan takaa petoeläimet kiviset pellot, vuokrateltojen saatavuus huono, tyhjiä perikuntien omistamia taloja, joita ei myydä uusille asukkaille kylän autioituminen, väestön vanheneminen, savujen sammuminen koulun tulevaisuus saadaanko lisää uusia asukkaita, lapsiperheitä huono työtilanne suojelun eteneminen -> nautintaoikeuden vähentyminen vesakoituminen – kylät eivät ole nyt esillä suurpedot (esim. metsästyksen uhka) Suomen ja Venäjän mahdollinen viisumivapaus metsämaa siirtyy Metsähallitukselle ja suuryrityksille Turpeen nosto Koitajoen yläjuoksulta -> kalakanta heikkenee</p>

Ongelmat ja unelmat

Synkistely- ja ideointivaiheessa tokrajärveläisten usko kylän elinvoimaisuuteen ja tulevaisuuteen näkyi selvästi. Ongelmia oli huomattavasti vähemmän kuin unelmia.

Ongelmat ja unelmat ryhmiteltiin seuraaviin teemoihin: kylä, asukasluku, elinkeinot, palvelut, markkinointi, infrastruktuuri, harrastukset, kulttuuri ja ympäristö. Niiden merkittävydestä / tärkeydestä äänestettiin. Seuraavassa esitellään ne seikat, jotka koettiin eniten ongelmiksi tai joita toivottiin kylälle saatavan.

Ongelmat

Kylää koskevissa ongelmissa esille nousivat kiviset pellon ja lasten vähyys. **Elinkeinoelämän** puolella ainoaksi ongelmaksi koettiin EU-byrokratia maanviljelijöitä kohtaan. **Palveluissa** kaupan ja kioskin puuttuminen sekä kansalaisopiston ryhmien vähäinen määrä kylällä todettiin ongelmaksi. **Harrastusten** kohdalla pääongelmaksi nousi lasten kuljettaminen harrastuksiin, jotka ovat kaukana kylältä. **Infrastruktuurin** osalta se, että laajakaista ei ulotu koko kylän alueelle, osoittautui isoksi harmiksi.

Unelmat

Unelmia tokrajärveläisillä kylänsä kehittämiseksi on paljon. Kylän autiotalat halutaan asutuiksi. Moninaisista **elinkeinoista** haettiin tukea tulevaisuudelle. Hullunhauska hoitokoti, tuulivoimala, elintarvikekioski, kotieläinpiha ja aamiaismajoitus sekä matkailua tukevat sodan aikaiset tankkies-teet ovat esimerkkejä, joilla kylää viedään eteenpäin.

Palveluista koulun kehittäminen liikuntapalvelujen tarjoajana sai eniten ääniä. Hyvät joukkoliikenneyhteydet ja taksipalvelut koettiin tärkeiksi. Samoin uimapaikka/levähdyspaikka, jossa olisi kioski, nähtiin tarpeelliseksi. **Infrastruktuurin** osalta haaveiltiin ilman käyttömaksuja olevista katuvaloista.

Harrastuksissa hevos-/ratsastustallille on kysyntää, koska se nousi useassa eri muodossa kylän unelmissa. **Kulttuurin** saralla entiselle Tokrajärven koululle haluttaisiin saada näytelmä- ja tanssi-keskus. Kulttuurihistoriallisesti merkittävästä Aaron pihasta toivotaan kulttuurikeskusta. **Ympäristön** kehittämisessä Viitasuon lintutorni houkuttelisi Tokrajärvelle kävijöitä.

Tokrajärven kehittämisohjelmat

Tokrajärven talousalueen kehittämisohjelmat laadittiin edellisessä kappaleessa mainittujen teemojen pohjalta toivesuunnitelma-lomakkeelle. Ohjelmat työstettiin pienryhmissä. Kukin ryhmä valitsi omista teemoistaan kehittämisideat ja määritteli niille niiden toteuttamisen esteet. Sen jälkeen ryhmät pohtivat keinoja, joilla esteet voidaan poistaa ja ideat toteuttaa. Lisäksi ainakin osalle ideoista ehdotettiin vastuuhenkilöitä ja toteuttamisaikataulua.

Osa kehittämisideoista on sellaisia, jotka voidaan toteuttaa kyläläisten omin voimin (tarvitaan korkeintaan maanomistajien lupa tai muu lupa). Tällaisia ovat muun muassa kirpputori, eränkäynti-opastus, luonnonkukkaristeykset, lahjoitus- ja keräilykirjasto, vaihtotori ja kimpapakyydit lasten harrastuksiin.

Toimenpiteitä, joiden toteuttaminen onnistuu muuten kylän asukkaiden tekemänä, mutta lisäksi tarvitaan ulkopuolista rahoitusta, ovat esimerkiksi kotieläinpiha, BB-aamiaismajoitus, Viitasuon lintutorni ja koulun kentän parantaminen.

Ulkopuolista toimijaa ja rahoitusta vaativia toimenpiteitä ovat hullunhauska hoitokoti, tuulivoimala, laajakaistayhteydet, Aaron pihan muuttaminen kulttuurikeskukseksi sekä caravan- ja telttailualue.

Lopuksi

Tokrajärven talousalueen kyläsuunnitelman laatiminen tarjosi kyläläisille mahdollisuuden kokoontua yhteen pohtimaan ja päättämään niistä kylää koskevista asioista, jotka he itse kokevat läheisimmiksi. Kyläläiset suhtautuivat asiaan vakavasti, vaikkakin huumoria viljellen. Tämä kertoo siitä, että asia on heille tärkeä.

Työskentelyn aikana ideoita pursusi paljon. Osa niistä oli ehkä osittain pelkkä ”heitto”, mutta tarkemmin ajateltuna taustalla on realistista pohjaa. Tällainen idea on esimerkiksi Tokrajärven ”Tuurin kyläkauppa”. Jos miljoonat eivät kylälle virtaakaan, niin kyläkaupan uudelleen avaaminen ja kehittäminen voisi elävöittää kylää. Kyläkaupan ympärille voisi syntyä muutakin toimintaa, joka vetäisi myös matkailijoita Tokrajärvelle.

Monet syntyneet ideat voi jo sellaisenaan toteuttaa, koska esteitä ei ole ja vastuuhenkilötkin oli helppo löytää. Osa niistä vaatii lisätyöstämistä. Monien toimenpiteiden osalta tarvitaan laajamittaista yhteistyötä eri tahojen kanssa: kunnan, naapurikylien, yrittäjien jne. Monet ideat vaativat myös rahoitusta, jota ei ehkä ole aivan helppo saada. Erilaisten hankerahoitusten käyttöä kannattaa harkita.

Tokrajärveläiset osallistuivat niin aktiivisesti ja tomerasti kyläsuunnitelman tekoon, että voi olettaa heidän myös toteuttavan sen.

LIITTEET

1. Kylän henki ja ilmapiiri
2. Taitopuu
3. Tulevaisuuden visiot
4. Ongelmat
5. Unelmat
6. Kehittämishankkeet
7. Hankkeet – toimijat – rahoitus

KYLÄN HENKI JA ILMAPIIRI – TOKRAJÄRVI

Liite 1

<p>1. Mitä toimivia yhdistyksiä kylissämme on?</p>		<p>3. Pitävätkö kyläläiset yhteyttä keskenään? Yleistäen, voidaanko määrätellä, miten kyläläiset suhtautuvat omaan kylään?</p>	<p>4. Mitä yrityksiä kylällä on? Minkälainen ilmapiiri yrittäjyydelle?</p>	<p>5. Kylälaisten yhteistyö? Onko yhteistyö taloudellista ja voiko yhteistyötä pohjata laadullisesti?</p>
<p>kylätoimikunta marttayhdistys SPR-paikallisosasto kalastuskunta metsäystyseura maamiesseura raittiusyhdistys</p>	<p>hirvipeijaat varttuneen väen virkistyspäivä joulutulet ja joulurauhan julistaminen rantapäivä siivous ym. muut talkoot grillikatosillat kesän avaus rantakalailta mäkipäivä teatterimatkat MMS:n ja marttojen ”makkaraillat” kevättöuhlat</p>	<p>pitävät, naapuriapu toimii kyllä, eri tapahtumissa tavataan. Kaupalla oli hyvä rupatella toisten kanssa joo, nuorien mukaan saaminen vaikeaa, kylän hajanaisuus, ei kyläkeskusta Tokrajärvi on paras paikka, Tokrajärvi on iloinen, Tokrajärvellä vietät vaikka, koko elämän iloisen, sellainen on Tokris!</p>	<p>konekorjaamo saha murskeurakoitsija hoitokoti koneurakoitsijat kuorma-autoilijat höyläämö maatilija luomutila ei olla kovin kateellisia toisen yrityksestä</p>	<p>käytetään toistensa palveluja talkootyötä on tehty säästöjä kylätoimikunnalle taloudellista yhteistyötä on jonkin verran yhteistyötä olisi mahdollista lisätä järjestöt toimivat hyvässä yhteistyössä</p>

TAITOPUU - TOKRAJÄRVI

Liite 2

Harrastukset:	Sosiaaliset taidot:	Kulttuuri-osaaminen:	Kädentaito:	Yhteistyö:	Muut taidot:	Merkittävät kohteet ja rakennukset:
<p>näytelmäkerho hiihto yleisurheilu jumppa metsästys kalastus liikunta talkoilla lukeminen jumppa kävely kelkkailu rullaluistelu viini koirat matkustelu ompelu tanssikurssit uinti marjastus puutyöt teattereissa ja elokuvissa käynti käsityöt</p>	<p>erilaisten ihmisten kanssakäyminen sopeutuminen yhteistyökyky sosiaalinen talkoot toisten auttaminen ulospäinsuuntautunut avoin pajon tuttavien kylätoimikunta yhteisissä harrastuksissa käynti (kimppakyyti) kehitysvammaisten hoitokoti</p>	<p>näytteleminen teatteri retket tanssitaide perinнемuseo musiikki kuvataide kirjoittaminen maalaaminen</p>	<p>maalaaminen koneiden korjaus moninaiset rakennustaidot saunavastan teko kirvesvarsi kutominen ruoan teko rakentaminen puutarhanhoito koneenkorjaus viinin teko leipominen käsityöt ompelutaito neulominen hitsaus remontit</p>	<p>seuratoiminta talkoot naapuriväen yhteistyö yhteiskunnallinen koneyhteistyö kylän yhteiset alueet talkoot kyläjuhlat ja – tapahtumat koneiden lainaus</p>	<p>hiihdot sukututkimus esittelyt kuvataide ATK rakentaminen maansiirto museo EU-taidot kielitaito viinin teko maansiirto teiden lanaus ja aurauus metsuri kyläavustaja keittäjä koneurakoitsija ATK-taidot</p>	<p>Aaron piha Tokrajärven Lylykosken Huhmarisvaaran Seulaavaaran koulut Grillikatokset: Lylykoski Petäjäkangas Kangaskoski (luppotupa) metsästysmaja entinen kauppa Koitajoki Pohjapato Viitasuo (rauhoitettu) Karsikkovaara (muinainen hautausmaa-alue?) puiset panssarivaunusteet</p>

Tokrajärvi**1. Kylän tulevaisuuden vaihtoehdot:****(visio 5-10v. päästä)**

- Vireä elinvoimainen kylä
- Autio pusikoituva kylä
- Asukas määrä kasvaa, kauppa ja posti avaavat ovensa
- Hyvä julkinen liikenne + taksi
- Kylällä useita uusia yrityksiä (mm. matkailualan)
- Kylästä on tullut vireä matkailuhohde
- Katuvalot
- Kylällä selkeä keskusta
- Kylä ennallaan
- Kylällä on uusia asukkaita ja kylä kehittyy
- Kalanjalostusyritys
- Nykyiset yritykset toimivat edelleen ja voivat hyvin ja niitä kehitetään.
- Uusia yrityksiä mm. matkailu, ravinnon omavaraisuus (ruis, peruna)
- Laajakaista pelaa
- Nuoria edelleen kylässä
- Toimiva koulu, luontokoulu
- Toimiva kioski
- Käynnissä matkailutoimintaa, luontopolku
- Kylämaisema raivattu
- Viriketoiminta kaikenikäiselle
- Puhdas luonto: ruoka hyödynnetty

2. Päämäärämme, tavoitteemme

- Asukasmäärä nousee
- Peruspalvelut löytyy kylältä
- Koulu säilyy
- Paljon lapsiperheitä
- Päivähoitopalvelut
- Uusia yrityksiä
- Hyvät tieyhteydet
- Virikkeitä kaikille ikäryhmille
- Vanhuksille hoito
- Pitää Tokrajärvi elinvoimaisena!
- Kyläkoulu pysyy pystyssä
- Pitää Tokrajärvi asuinpaikkana niin vetovoimaisena, että omat lapsetkin haluaisivat jäädä tänne sumaan
- Sukupolven vaihdokset (lahja - ja perintövero pois)
- Tokrajärvi sijaitsee Ilomantsissa (ei kuntaliitoksia)
- Työpaikat pysyy ja lisääntyy
- Kylän oma hoitokoti
- Kylien ja ihmisten yhteistyö lisääntyy
- Hankkeilla rahaa kyliin

3. **Maailmanmenon vaikutus kylämme**

- Öljyn hinta
- Sähkön hinta
- Tiestö (valtion avut?)
- Muuttoliike
- Mahdolliset ilmansaasteet tai yleensä saasteet
- Metsien omistus?
- Suojelu
- EU-direktiivit
- Rajan aukeaminen (itään päin)
- EU on uhkakuva ! (EU: n perustuslaki)
- Venäläiset ydinvoimalat
- Viisumivapaus
- Myynissä olevat maat menevät yksityiseltä metsähallitukselle ja suurfirmoille.
- Kylästä aikoinaan muuttaneet muuttavat takaisin.

Tokrajärvi – ongelmat

Liite 4

<i>Teema</i>	Aihe	Äänet
Elinkeinot	EU-byrokratia maanviljelijöitä kohtaan	10
Harrastukset	lasten harrastuksien takia saa olla "taksikuskina"	5
	nuorille ei ole harrastusmahdollisuuksia	3
	harrastusmahdollisuudet kaukana	3
	talvisin matkat harrastuksiin tuntuvat pitkiltä, kun on lunta ja pimeää	2
Infra	laajakaista ei ulotu koko kylän alueelle	8
	Pimeää talvisin, oispa katuvalot!	0
	liikuntatoimen työt on täällä tehtävä talkoolla! Kirkonkylällä nämä hommat tekee kunta!	0
Kylä	kiviset pellot	3
	lapsia on vähän	3
Palvelut	ei ole kauppaa	9
	baari tai vastaava tai edes kioski, puuttuu	3
	miksi kutsutaksit eivät toimi viikonloppuisin ja öisin? (kimppakyyti)	4
	kansalaisopiston ryhmiä ei saada kylälle, kun ei ole tarpeeksi osallistujia	4

Tokrajärvi unelmat

Liite 5

Teema	Ideat	Äännet
Asukasluku	Autiotalot asutuksi	4
	Poikamiespankki	4
Elinkeinot	Hullunhauska hoitokoti	11
	Tuulivoimaloita kylän korkeimmille vaaroille (sähkön suhteen omavaraisia + myydään myös naapuriin...	5
	Elintarvikekioski	2
	Koiratarha Tokrajärvelle	2
	Parturi-kampaamo kauneushoitola	1
	"Baari"	1
	Kirpputori	1
	Sodan aikaiset tankkisteet matkailuvaltiksi	1
	"Tuurin kyläkauppa"	1
	Kissojen alkukoti /kissanäyttely	1
	Kotieläimpiä	
	Laskettelukeskus Ratilanvaaralle + maisema buari	
	Yliopiston sivutoimipiste	
	B-B aamiaismajoitus	
	Koira- ja kissa hoitola	
	Kivoja kauppoja	
Harrastukset	Hevostalli Tokrajärvelle	4
	Ratsastustalli	2
	Harrastetalo	1
	Yleisurheilu-stadion	1
	Hevostalli	
	Rullaluistelureitistö	
	Omat mm-kisat	
	Moottorikelkkaura	
	Polkupyöräreitistö (merkintä)	
	Tuurin Kyläkaupan yhteiseen "1000 ja eri kissaa - näyttely"	
Infrastruktuuri	Katuvalot (ilmaisia ei käyttömaksuja kyläläisille)	

Kulttuuri	Entiselle Tokrajärven koululle (lasten) näytelmä-keskus ja tanssi	3
	Aaron pihasta kulttuurikeskus	3
	Tanssikeskus	
	Taidekeskus	
Kylä	Upea uimaranta ja vapaa-ajan alue	7
	Kylän historian kokoaminen	1
	Alkukoti uusille muuttajille	
Markkinointi	Luonnonkukkaristeykset (maantie)	1
	Asunomessut markkinat "(ville) village"	
Palvelut	Koululle liikuntahalli, maisemat sekä pihat kuntoon kaikkien käyttöön (grillit yms. saunat)	3
	Hyvät joukkoliikenneyhdydet + taksi	2
	Lentokenttä	1
	Kulujärven päähän levähdyspaikka, jossa uimapaikka, kitska ym. ym.	1
	Oma poliisilaitos -työpaikkoja ja turvallisuutta	1
	Pikkubussit kuljettava asukkaita meidän kylän suurimpaan tavarataloon, joka sijaitsee Sonkaja-Tokrajärvi rajalla!	
	Oma kirjasto	
	Uimahalli, elokuvateatteri	
	Jokaiselle vanhukseksi omahoitaja	
Ympäristö	Viitasuolle lintutorni	

Liite 6
Teema: elinkeinot

17.11.2004 Tokrajärven kehittämishankkeet.

TOIVESUUNNITELMA Kehittämishanke/idea	TOTEUTUSOHJELMA Toteuttamisen esteet	Toimenpiteet esteen poistamiseksi Keinot hankkeen toteuttamiseksi	Vastuutahot Ketkä/ Kuka	Aikataulu Seuranta
Hullunhauska hoitokoti	Kuka pitää? Missä?	- Tokrajärven koulu - Huhmarisvaaran koulu } Yks.om. Kysely molempiin: onko mahdollista, tai halukkuutta hoitokotiin?	Kylätoimikunta	2008
Tuulivoimala	Tulee heikosti kannattavuus	- Kysely kyläläisille - Selvitetään monimuotovoimala? - P-K sähkölle kysely	Aini Peltola	2005
Kivoja kauppoja "Tuurin kyläkauppa" Elintarvikeliiketoiminta	-kannattamattomuus - kuka hoitaa?	Yhteistyö Sonkajan kanssa	Aini Peltola	2004-2006
Koiratarha, kissojen alkukoti Koira- ja kissahoitola	Kuka hoitaa ?	Selvitys löytykö kylästä eläintenhoitajaa?	Kylätoimikunta	2005-2007
Parturi-kampaamo kauneushoitola	Ilomantsin kirkonkylässä riittävästi	Kyselyyn mukaan		
Kirpputori	Paikka	- Selvitetään koulun yhteyteen tai kauppa - Kysytään Vennamon Raisalta	Pentti	2005
Tankkiesteet	Ei esteitä	- Asia etence Salpalinja ry:n kautta		2004 – 2005
Kotieläinpiha	Kuka?	Kysely kyläläisille	kylätoimikunta	2005
Laskettelukeskus Moottori- ja kulkukonekeskuksen tilalle Laskettelurinne/pujottelu, jota voi koulu hyödyntää	- Lumitilanne - Rahoitus	-rahoitus lisätään kunnan myöntämään toimintoavustukseen - Latu Sonkajan kautta Pääskynpesälle - Reitin selvitys - Siltojen rakentaminen ojien yli	Harri	2005-2010

Vanhon hirsirakennusten kunnostuskartoitus	- omistajien lupa - rahoitus	Neuvottelut Omistajien kanssa Rahoituskanavien etsiminen Kyläkysely	Jouko	2005-2007
Koitaen hyödyntäminen yliopiston kanssa kalatalouden ja matkailun kannalta		Neuvottelut yliopiston kiinnostuksen selvittämiseksi Vesitutkimus, kalatutkimus	Paavo, kalastuskunta, kylätoimikunta	2005 ->
B-B aamiaismajoitus Sopisi kotieläinpihan kanssa yhteen	Puuttuu kokonaan matkailua	Liitetään kyläkyselyyn	Kylätoimikunta	2005
EU- byrokraatia ongelma	- monimutkaisuus - kaukana käytännön elämästä	Koulutus	Kylätoimikunta maaseutulauslautakunta	

17.11.2004 Tokrajärven kehittämishankkeet.

Teema: Kylä

TOIVESUUNNITELMA Kehittämishanke/idea	TOTEUTUSOHJELMA Toteuttamisen esteet	Toimenpiteet esteen poistamiseksi Keinot hankkeen toteuttamiseksi	Vastuutahot Ketkä/ Kuka	Aikataulu Seuranta
Kylä /asukasluku	Mistä asukasluku? - Mihin rakennetaan? - Suunnittelu ja rahoitus - Maanomistus	Kysytään kunnasta - Katselmus (Kakonlampi ym.) - Maanomistussuhteiden selvitys - Kysely kyläläisille	Jaana Kylätoimikunta	2005 2005
Uimaranta ja vapaa-ajan alue	- Miten saadaan asuin käyttöön? - Myyntiin - ovat olleet aina	- Kartoitus meneillään - ei aiheuta toimenpiteitä	Jaana	
Autiotalot Alkukoti uusille muuttajille Kiviset pellot	Nuoria pitäisi saada lisää	- asunnot - aloite Ilomantsin kunnalle, jos valmis talo olisiko muuttaja	kylätoimikunta	

17.11.2004 Tokrajärven kehittämishankkeet.

Teema: infrastruktuuri ja ympäristö

TOIVESUUNNITELMA Kehittämishanke/idea	TOTEUTUSOHJELMA Toteuttamisen esteet	Toimenpiteet esteen poistamiseksi Keinot hankkeen toteuttamiseksi	Vastuutahot Ketkä/ Kuka	Aikataulu Seuranta
Laajakaista (ei ylety koko kylälle)	Laajakaistakeskus on niin etäällä että tehot eivät yllä koko kylän alueelle	<ul style="list-style-type: none"> - Onko käyttäjiä tarpeeksi - Jos käyttäjiä on tarpeeksi, kylä voisi esittää kunnalle toiveen toisen laajakaistakeskuksen hankkimisesta /jatkoista 	Kylä	2005
Liikuntatoimen työt tehtävä talkoilla	- Rahapula	<ul style="list-style-type: none"> - Kunta voisi ostaa kylätoimikunnalta /yrittäjältä/ seuralta tms. palvelun 	Kylätoimikunta	2005
Katuvalot	<ul style="list-style-type: none"> - Mikä on kylänkeskus eli laaja kyläalue - mihin valot? - Rahoitus - Aika mahdoton yhtälö 	<ul style="list-style-type: none"> - Kylä pitäisi saada kasvamaan ja kyläalue (kyläkeskus) yhtenäiseksi - Rahoitus anotaan kunnasta 	Ei toistaiseksi ajankohtainen	
Viitasuolle lintutorni	<ul style="list-style-type: none"> - Maanomistajat Pamilo ja ympäristöpiiri - Rahoitus - Rakentajat 	<ul style="list-style-type: none"> - Kysytään lupa maanomistajilta <p>Kylätoimikunta, rahoitusapua eri tahoilta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rakennuspalvelut ostetaan (jos ei löydy tekijää kylätoimikunnasta) 	- Pentti Kylätoimikunta	2005 – 2006

17.11.2004 Tokrajärven kehittämishankkeet.

Teema: kulttuuri

TOIVESUUNNITELMA Kehittämishanke/idea	TOTEUTUSOHJELMA Toteuttamisen esteet	Toimenpiteet esteen poistamiseksi Keinot hankkeen toteuttamiseksi	Vastuutahot Ketkä/ Kuka	Aikataulu Seuranta
Entiselle Tokrajärven koululle näyttelmä-, tanssi- ja taidekeskus	- Suostuuko Raisa (koulun omistaja) antamaan koulun käyttöön ja organisoimaan asiaa - Omistajien suostumus - Rahoitus - Vetäjä ("opastaidot") - Ylläpito - kannattavuus	- Selvitetään asia Raisa Vennamon kanssa	Raisa, Tiina, Eine ja Jaana	2006
Aaron pihasta kulttuurikeskus		- Kysytään Ollilta ja Eineltä - Museovirasto/-säätiö - Selvitetään muut rahoitustahot - Vetäjä riippuu rahoitus- yms. kuvioista, samoin ylläpito	Olli ja Eine, Raisa	2010

17.11.2004 Tokrajärven kehittämishankkeet.

Teema: harrastukset

TOIVESUUNNITELMA Kehittämishanke/idea	TOTEUTUSOHJELMA Toteuttamisen esteet	Toimenpiteet esteen poistamiseksi Keinot hankkeen toteuttamiseksi	Vastuutahot Ketkä/ Kuka	Aikataulu Seuranta
Lasten harrastuksien takia saa olla "taksikuskina"		- Kimppakyydit	Lasten/vanhemmat	jatkuva
Nuorille ei ole harrastusmahdollisuuksia tai ne ovat kaukana		- Harrastetalo tai koulu toimii harrastepaikkana		
Talvisin matkat harrastuksiin tuntuvat pitkiltä, kun on lunta ja pimeää.		- Kimppakyydit		
Hevostalli, ratsastustalli	- Ei ole hevosia kylällä	- Yhdistetään kotieläimpihahankkeeseen	Kysely kyläläisiltä	2005 ->

Harrastetalo	On tarvetta erilliselle harrastetalolle ? Koulu toimii jo harrastetalon	- Erikoisharrasteet toimii hyvin kirkonkylällä. - Voisi kehittää koulua harrastetoimintaan/ koulun ullakkoa Koulun piharakennus toimintaan.	Kylätoimikunta	2005 -2006
Yleisurheilu-stadion	- raha - onko käyttöä?	- Nykyistä koulukenttää voisi parantaa yleisurheilun käyttöön	Ilomantsin kunta Kylätoimikunta	2005 -2006
Rullaluistelureitistö	- Kannattamaton	- Asfaltitit toimii hyvin rullaluistelupaikkana	Kylätoimikunta	2005
Omat mm-kisat	- Idea hakusessa? (Ukonkannon MM-kisat)	- Kysely kyläläisille, tulisiko "hulluja" ideoita	Kylätoimikunta	2005
Mottotorikeikkaura	- Antaako maanomistajat lupia	- Reittikartoitus ja kysely maanomistajilta - Yhteistyö Sonkajan ja Enon kanssa	Harri (vrt. elinkeinot)	2005
Polkupyöräreitistö	- Maanomistajien luvat . - Onko käyttöä?	-		
Tuurin kyläkaupan ynt. "tuhat ja eri kissaa näyttely"	- Puuttuu paikka	- Innokas toteuttaja puuttuu.		
Erän käynti/ eräopastus	- Ei esteitä - Koulutettu opas	- Paikka on - Asialle omistautunut henkilölle hakusessa - Lehti-ilmoitus : "paikka auki"	Tokrajärven metsästysseura ja kalastuskunta	2005

17.11.2004 Tokrajärven kehittämishankkeet.

Teema: palvelut ja markkinointi

TOIVESUUNNITELMA Kehittämishanke/idea	TOTEUTUSOHJELMA Toteuttamisen esteet	Toimenpiteet esteen poistamiseksi Keinot hankkeen toteuttamiseksi	Vastuutahot Ketkä/ Kuka	Aikataulu Seuranta
Luonnon kukkaristeykset -opastetaulu(mitä kylältä löytyy mistäkin)	- Luvat - Suunnitelmat - Perustaminen - Rahoitus - Siemenet	Neuvottelu tihallinnon kanssa ja NCC:n kanssa - suunnitelmat - rahoitus Yhteistyö koulun kanssa	Tiehallinto Aini Peltola Mervi Turunen	2005-2010
Asunomessut Caravanalue / telttailualue	- paikka - luvat - yrittäjä - rahoitus	- Paikan etsiminen Huom! Uimaranta - Neuvottelu maanomistajan ja lähinaapurien kanssa (Raisa Vennamo)	Kylätoimikunta	2005-2010
Koulu - Liikuntahalli - Maisemat ja pihat kuntoon kaikkien käyttöön (grillit, saunat)	- Ei toimenpiteitä - Koulun liikuntasali - Maisema/piha-alueet - Luvat - Kuka toteuttaa?	Neuvottelu kunnan kanssa Lapset mukaan suunniteluun Työllisyystöinä palkataan kyläläinen / "tienaa tonni" nuoret	Opettajat Johtoryhmä Kylätoimikunta	2005- 2010
Hyvät joukkoliikenneyhteydet - Taksi - "riillutletutaksi"	- Kimppakyyti toimii vain päivisin ja arkisin	Joustavuus aikatauluihin Kyydit kaupunkiin iltaisin, viikonloppuisin (kulttuuririennot) Yhteistyö naapurikylien kanssa	Olli Ikonen	2005
Lentokenttä	- Ei aihetta. toimenpiteisiin			
Kulujärven päähän levähdyspaikka - Uimapaikka - kitska	- P-paikka on ks. Edellä, etenee muissa suunnitelmissa	Roskis?		
Oma poliisilaitos ja turvallisuutta	- Kylällä asuu poliisi, laitosta ei tarvita			
Oma kirjasto/ lahjoitus- ja keräilykirjasto Vaihtotori Nettikahvila	- Paikka - Luvat	Koulun ulkoverastosta remontoimalla Oppilaat vastaisivat järjestyksestä, saavat siitä korvausta	Koulun johtokunta Kylätoimikunta	2005 ->

Uimahalli ja elokuvateatteri	- Kylällä on	Kyyti kylälle Kimppekyydin toimimaan "Laajentaa minne: kuntalaisaloite	Kylätoimikunta	
Jokaiselle vanhukselle omahoitaja	- Kuka ottaa niin suuren vastuun? - Kodinhoitajat toimivat kirkonkylällä	- Veteraanipalvelu koskemaan kaikkia vanhuksia - Kuntalaisaloite! - Vanhuksille tiedote palveluista vuosittain. - Sosiaaliset yritykset	Kaikki kylät	2005 ->

<p>Kylälaisten omin voimin tehtävät toimenpiteet (kun mahdollisesti tarvittavat maanomistajien yms. luvat on saatu)</p>	<p>Ulkopuolista rahoitusta vaativat toimenpiteet</p>	<p>Ulkopuolista toimijaa ja rahoitusta vaativat toimenpiteet</p>
<p>Kirpputori Entiselle Tokrajärven koululle näytelmä- ja tanssikeskus Harrastetalo / koulun toimintojen kehittäminen / toimintaa nuorille Eränkävynni/eräopastus Luonnonkukkariisteykset Oma kirjasto / lahjoitus- ja keräilykirjasto Vaihtotori Uimahalli- ja elokuvateatteritoiminta/käynnit Kimppekyydit lasten harrastuksiin Rullaluistelureitistö / asfalttite Polkupyöräreitistö</p>	<p>Kotieläinpiha/koira-kissahoitola/ratsastustalli BB-aamiaismajoitus Uimaranta ja vapaa-ajan alue Kulujärven päähän Liikuntatoimen työt Viitasuolle lintutorni Yleisurheilustadion / koulun kentän parantaminen Nettikahvila</p>	<p>Hullunhauska hoitokoti Tuulivoimala Kivoja kauppoja/"Tuurin kauppa"/elintarvikeliikioski Parturi-kampaamo, kauneushoitola Tankkiesteet Moottorikelkkaura Laskettelurinne Asukkaita autiotaloihin/lapsia/asukkaita lisää Laajakaista Aaron pihasta kulttuurikeskus Caravan- ja telttailualue Hyvät joukko liikenneyhdydet / taksi Jokaiselle vanhuksele omahoitaja</p>